

защото българитѣ при всички незгоди, въ които сж поставени, правятъ културни успѣхи. При всѣко политическо измѣнение, което би отнело политическото първенство на турцитѣ и би ги поставило на равна нога съ другитѣ народи, тѣ съвсѣмъ ще изгубятъ значение, понеже не сж привързани къмъ земитѣ, които населяватъ, и ще почнатъ да се повръщатъ въ Анадолъ, отъ дѣто сж дошли.

4. Турци християни.

Въ мѣстността Зѣхна въ политѣ на Бозъ Дагъ се намира малка купчина турско население, което изповѣдва християнството.¹⁾ Центъръ на това население е паланката *Зеляхово*, която сега е и административно сръдище на цѣлата Зѣхна. Мнозинството отъ населението на Зеляхово е турско-християнско. Има малко турци мухамедани и новозаселени българи. Въ близката околностъ на Зеляхово турци християни има въ с. *Долна Нуска*, смѣсени съ българи, въ селата *Порна*, *Орѣхово*, *Зѣхна* и *Толосъ*, смѣсени съ турци мухамедани, и въ селата *Старо Съръ* и *Горна Нуска* чисти. Малко по на сѣверъ въ ребрата на Бозъ Дагъ турци християни населяватъ цѣлото село *Росилово* и малка частъ отъ съседното нему с. *Ери Дерѣ*.

Всички тия жители, наброяватъ около 4000 души, намиратъ се подъ духовното вѣдомство на грѣцката църква, иматъ грѣцки училища и се наричатъ обикновенно грѣци, но грѣцкия езикъ всждѣ имъ е чуждѣ. За забѣлѣзване е, че росиловци пѣятъ български народни пѣсни безъ да ги разбиратъ. Споредъ достовѣрни свѣдѣния ближното село *Кърлуково*, което сега се брои като чисто българско, е обългарено турско село и турскиятъ езикъ още не е окончателно изпѣденъ изъ него. Старитѣ сж двоезични, а младитѣ говорятъ прѣимушественно български.

За вѣрване е, че зѣхненската турско-християнска купчина е остатъкъ отъ ония стари турци, които византийскитѣ императори нѣкога сж прѣселвали отъ Азия. Знае се, че въ Македония е имало голѣма турска колония, поселена нейдѣ между Солунъ и Воденъ, която била покрѣстена и имала свой епископъ, подчиненъ на Охридската Църква. Вѣрва се, че отъ името на тия турци, наречени *вардариоти*, и голѣмата македонска рѣка си е получила названието. Тия македонски турци-християни сж се очували и слѣдъ турското

¹⁾ Верковичъ, Топ.-етнограф. очеркъ Македоніи, 99, 240—241; *** Пѣтуване по долинитъ на Струма, Места и Брѣгалица. Сб.М. X. 516.